

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва і дизайну**

**СТВОРЕННЯ ІЛЮСТРАЦІЙ НА МІФОЛОГІЧНУ ТЕМАТИКУ
ЗАСОБАМИ ПРОГРАМИ ADOBE PHOTOSHOP**

Кваліфікаційна робота (проект)

Пояснювальна записка

На здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: здобувачка 13-421 групи

Спеціальності 023 Образотворче

мистецтво, декоративне мистецтво,

реставрація

Освітньо-професійної програми

Образотворче мистецтво, декоративне

мистецтво, реставрація

Веденєєва Ірина Олександрівна

Науковий керівник: к.мист., ст.викл,

Гуляєва О. В.

Рецензент: к.п.н., доцент Пильник Р. О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Образ Мавки: від міфології до художньої візуалізації.....	5
1.1. Інтерпретація образу Мавки в українській міфології.....	5
1.2. Трансформація міфологічних образів у роботах художників.....	7
РОЗДІЛ 2. Поетапне виконання ілюстрації засобами програми Adobe Photoshop.....	10
2.1. Розробка творчої концепції кваліфікаційного проєкту.....	10
2.2. Етапи створення ілюстрацій до твору «Мавка» Івана Франка	11
ВИСНОВКИ.....	14
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	15
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Мистецтво ілюстрації здавна посідало важливе місце в художній діяльності, адже саме завдяки йому історії та міфи, що супроводжували людство протягом століть, набували візуальної форми та образної глибини. Міфологія багата на сюжети та символи, які відображають соціальні, культурні та релігійні аспекти життя, а також вона займає значуще місце серед багатьох художніх тем.

У сучасному світі, де візуальна культура набуває дедалі більшого значення, ілюстрація міфологічних мотивів стає не лише засобом передачі змісту, а й способом інтерпретації традиційних сюжетів у новому контексті. Інтерес до міфів і легенд не згасає, навпаки — зростає у зв'язку з розвитком індустрії креативних медіа, таких як комп'ютерні ігри, кіно, анімація, і, зокрема, цифрова ілюстрація. Це відкриває нові можливості для художників, які можуть не тільки відтворювати класичні образи, а й осмислювати їх крізь призму сучасності, поєднуючи традиційні мотиви з інноваційними візуальними підходами.

Одним з популярних графічних редакторів на сьогоднішній день є Adobe Photoshop. Він має великий спектр інструментів для створення ілюстрацій, що дуже допомагає творчо експериментувати та візуалізувати власне авторське бачення. Тому темою нашої кваліфікаційної роботи ми обрали: «Створення ілюстрацій на міфологічну тематику засобами програми Adobe Photoshop».

Мета дослідження: створити ілюстрації до твору Івана Франка «Мавка» засобами графічного редактора Adobe Photoshop.

Для досягнення мети поставлені такі **завдання**:

- вивчити літературні джерела з тематики кваліфікаційного проєкту;
- розглянути особливості інтерпретації образу Мавки в українській міфології;
- охарактеризувати творчі роботи певних українських митців, що зверталися до образу Мавки;

- опрацювати творчу концепцію кваліфікаційного проєкту;
- визначити етапи роботи над ілюстрацією;
- створити серію ілюстрацій засобами програми Adobe Photoshop.

Об'єктом дослідження: є особливості художньої візуалізації міфологічної тематики у творчості сучасних українських митців.

Предметом дослідження є процес створення ілюстрації засобами програми Adobe Photoshop.

Методи дослідження: Для розв'язання поставлених задач були використанні загально-наукові методи, серед яких: історико-культурний, методи аналізу та синтезу; для створення роботи використовувалися методи: образного аналізу, порівняння та образного узагальнення.

Структура роботи: кваліфікаційний проєкт складається з практичної частини та пояснювальної записки, що містить вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

ОБРАЗ МАВКИ: ВІД МІФОЛОГІЇ ДО ХУДОЖНЬОЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ

1.1. Інтерпретація образу Мавки в українській міфології

Українська міфологія та її образи є заплутаною системою оповідей вірувань та приказок, які формувались багато століть під впливом язичницьких традицій та фольклору. Слід зауважити, що вона справедливо вважається однією з найбагатших у слов'янському просторі. Через заборони з боку християнської церкви на язичницькі вірування, ми втратили багато відомостей про нашу прадавню міфологію, майже не знаємо про культуру божеств. Але певні приказки та образи про міфологічних створінь збереглись доволі добре, висвітлюючи образи, характерні риси і уявлення.

Інтенсивний прогрес у вивченні демонології науковці пов'язують із загальним пожвавленням зацікавлення до простого люду, яке приніс романтизм наприкінці XVIII — у перші десятиліття XIX ст. Міфологічні образи широко висвітлені у творчості Левка Боровиковського, Миколи Гоголя, Тараса Шевченка, Миколи Костомарова [1, с. 3].

Демонологія, хоч і має зовнішню простоту та легкість матеріалу, насправді доволі складна для вивчення. Значною мірою це обумовлено різноманітністю демонологічних персонажів. Найвідомішим можна вважати міф про мавку або нявку, враховуючи популярність твору Лесі Українки «Лісова пісня», де використовується образ української русалки. Традиційно вірування про нявку пішло з Карпат, а також з Поділля. Насамперед ознаками її демонічної зовнішності були як потворна огидність, так і досконала врода, що здебільшого властиві жіночим демонічним персонажам.

За своїм походженням мавки схожі на потерчат, якими ставили нехрещені діти, що повмирали. За виглядом нявки — це вродливі дівчата з довгим зеленим волоссям. Вони не мали спини, тому ззаду було видно нутрощі. Як зазначає Володимир Галайчук:

— «Няўки — се чудово гарні хлопці й дівчата, які лиш тим різняться від людини, що тулів їх від сторони плечей цілком отвертий» [1, с. 237].

— «Мавки — то такі були панночки гарні. В них коси такі зелені і ззаду видно всі нутроці. То таке старі люди розказували» [1, с. 237].

Мавки мають різноманітне походження, посилаючись на слова Дари Корній: «На Поліссі вважають, що мавкою стає жінка чи дівчина, яка померла чи народилася на Навському (Русальному) тижні. Тому недарма до мавок у наших предків завжди було неоднозначне ставлення. З одного боку, їх вважали дбайливими піклувальницями нив, лісів та вод, і за це їх потрібно усіляко задобрювати, щоб не чинили лиха, та дякувати за турботу; з іншого — небезпечними потойбічними істотами, яких краще не зустрічати» [4].

Лейкович Надія зазначає: «На Гуцульщині дуже часто їх пов'язують з певним місцем, на яке вони сходяться на розигри. І хоча сам термін розигри на Бойківщині не відомий, проте такі сходини відбувалися і тут, про що свідчать польові матеріали: “У лісі танцювали 12 повітруль”» [5, с. 109].

За повір'ями, мавки живуть у лісах і з'являються людям як молоді, вродливі дівчата. Вони привертають увагу зустрічного своєю красою, та, кокетуючи, заманюють у трясовину свою жертву. Існує багато різновидів мавок, такі як звичайні річкові, польові мавки та лісові мавки; кожна з них унікальна, бо живе в різних деревах, або, якщо польова, то любить визначені квіти, у кожної свій характер. Деякі мавки можуть бути добрими, а деякі — ворожими.

Отже, міф про мавку має довге коріння, яке простягається від давніх язичницьких традицій до сьогодення. Він є найвідомішим через привабливість її образу; нявка має гарну зовнішність, і це подобається людям.

1.2. Трансформація міфологічних образів у роботах художників

Існує велика різноманітність мавок — польова, лісова, водяна тощо. Кожен митець зображає цю міфологічну істоту по-різному. Володимир Форостецький у своїй картині «Лісова мавка» показує ніжну дівчину, окутану листям. Твір написаний у 1997 році, виконаний у міфологічному жанрі акварельними фарбами. Ідеєю є показ злиття з природою мавки, що ця міфологічна істота і природа єдине ціле. Щоб донести цю ідею, автор зобразив дівчину, яка лежить на дереві; її волосся — це листя цього дерева, а одна рука перетворюється на гілки, що створює ілюзію зростання і єдності з деревом. Картина, завдяки підібраним кольорам, надає глядачу відчуття спокою та безтурботності, а плавні переходи акварельної фарби посилюють загальний настрій твору. На передньому плані — лісова красуня увісні, а на другому плані — ліс та невелика ріка, які віддалені завдяки використанню повітряної перспективи. Цей твір викликає тільки приємні емоції завдяки майстерному використанню автором акварельних фарб та підбору кольорів (Додаток А, мал. А.1).

Такий автор, як Олег Шупляк, зображає різноманітних мавок цікавими способами і прийомами. Картина «Мавка польова», написана у 2021 році, зображає мавку за допомогою колосків пшениці, трави та купи польових квітів. Твір виконаний у міфологічному жанрі за допомогою пастелі. Темою є міфологічна польова мавка, а ідеєю було зобразити її у цікавий спосіб, що автору безперечно вдалося. Дівчина вимальовується завдяки лініям, які є пшеницею; на її голові купа квітучих маків, що ростуть поміж пшениці, та подекуди проглядається зелена травичка і маленькі волошки, а над головою мавки безкрає чисте блакитне небо. Автор використав теплі приємні кольори, тому образ набуває доброго та легкого характеру. Митець акцентує на позитивних рисах образу, створюючи атмосферу спокою і гармонії (Додаток А, мал. А.2).

Також ще одна з його картин має у собі образ нявки — «Мавка лісова», яка також створена у 2021 році, але в іншій техніці та має інакшу атмосферу. Картина виконана у графічному редакторі, і основний спосіб показати образ — це лінія. Використовуючи тверді темно-сині лінії, автор зображає портрет дівчини. Волосся героїні — це стовбури дерев, тонкі та витягнуті з малою кількістю гілок. Мавка має серйозний вираз обличчя, що показує трохи насторожливий мотив. Також використовуються тільки холодні кольори: фон блакитного кольору, а гілля темне та пряме, гостре, без плавних ліній; це задає відчуття віддаленості та незручності (Додаток А, мал. А.3).

На картині Степана Чуприни «Мавка» зображено сцену побачення Лукаша та Мавки, головних героїв твору Лесі Українки «Лісова пісня». Тут Мавка зовсім не відрізняється від звичайної дівчини, у неї немає таких рис, як волосся з листя чи соломи. Картина написана у 1989 році до 120-річчя з дня народження Лесі Українки та зображає міфологічну істоту Мавку. Сюжет полотна сповнений теплом та легкістю, це досягнуто за допомогою теплих кольорів та поз персонажів. Виконаний твір на полотні за допомогою олійних фарб чіткими мазками, які підкреслюють текстуру трави та дерев. На передньому плані картини бачимо Лукаша, який грає на сопілці під старезним дубом. Саме гра на сопілці привернула увагу Мавки та стала іскрою, що породила в її серці найщиріші почуття. Дівчина весело гойдається у гілках дерев під гру парубка. На задньому плані ріка, у якій бавляться та розчесують своє волосся інші мавки, густий ліс, який наче уходить у димку, віддаляючись від глядача. Художник хотів передати атмосферу початку весни, і у нього це прекрасно вийшло. Завдяки вдалому поєднанню кольорів, та світла і тіні було досягнуто цього приємного ефекту від споглядання картини. Твір прекрасно ілюструє сцену з драми-феєрії Лесі Українки, викликає тільки позитивні емоції та вражає майстерністю виконання (Додаток А, мал. А.4).

У творі ж Івана Франка «Мавка» знайомство з мавками, як міфічними істотами, відбувається через головну героїню, дівчинку на ім'я Гандзя. Тут ці чудернацькі істоти — це щось ілюзорне. У дівчинки вони асоціюються з

добрими та теплими емоціями, на відміну від дому, де її лякає грубий дерев'яний гак, прибитий до стелі. Саме тому дитина, під впливом своїх фантазій, вирушає до лісу, щоб пограти з тими мавками [15].

Отже, кожна з проаналізованих картин по-своєму унікальна. Їх поєднує образ Мавки, яку кожен художник інтерпретує та зображає по-своєму, але зберігаючи основну концепцію персонажа.

РОЗДІЛ 2

ПОЕТАПНЕ ВИКОНАННЯ ІЛЮСТРАЦІЙ ЗАСОБАМИ ПРОГРАМИ ADOBE PHOTOSHOP

2.1. Розробка творчої концепції кваліфікаційного проєкту

Нами було обрано твір «Мавка» Івана Франка для ілюстрування. За жанрами його зараховують до новели, але автор робить підзаголовок — «Літня казочка», що дає нам розуміння часу дії та додає елемент казковості до сприйняття. Головними персонажами твору є п'ятирічна дівчинка Гандзя та її матір. Але також відчувається присутність ще одного персонажа, хоч і подається він як ілюзія, щось нереальне, все одно відіграє важливу роль — лісова Мавка.

Гандзя є маленькою мрійливою дівчинкою, яка поринає у світ своїх фантазій з головою; її мрією було зустрітися з мавками наживо, адже їй вони тільки снились, і вона могла лише уявляти, як би бавилася з ними.

На основі цього сюжету ми робимо пошукові начерки декількох різних ракурсів. Було прийнято рішення зробити краї ілюстрацій рваними та відкритими, щоб глядач став ближче до персонажа та поринув у сюжет твору. У створенні начерків допомагають такі інструменти Adobe Photoshop, як пензель, гумка, заливка та ласо. Головним інструментом є пензель, а інші — допоміжні, бо рідше використовуються. Після вибору найкращого ракурсу для кожної ілюстрації ми доповнюємо начерки, додаючи світлотіньові відношення, шукаючи найкраще джерело світла. Таким чином, після узгодження ескізів і будучи повністю задоволеними результатом, можна почати створення ілюстрацій.

Кожна ілюстрація демонструє основні події казки. На першій ми зобразили момент, де Гандзя лишилася сама вдома. В цій частині твору описується, наскільки дівчинці лячно, саме тому ми використали темні і в основному холодні кольори. Зобразили дівчинку в скутій позі, наче вона хоче закритись від загрози, і направили її погляд на гак, який для неї і є тою самою

загрозою через Гандзину багату уяву. Ми виділили на передньому плані головну героїню та гак, а задній план — кімнату та стіл — зобили менш виразними.

Друга ілюстрація зображає Гандзю та мавок, з якими вона бавиться. Оскільки події в творі відбуваються влітку, ми обрали теплі та світлі кольори для цієї ілюстрації, таким чином підкреслюючи веселий настрій головної героїні. Для кожної мавки ми зробили індивідуальний вінок та волосся різного кольору; у деяких воно з листя. На передній план ми вивели Гандзю та мавок, а ліс позаду зробили наче з димкою.

На третій ілюстрації ми зобразили, як головну героїню обіймає одна з мавок, а інші на задньому плані летять назад у глиб лісу. Ми використовуємо темні сині кольори, бо зображуємо ніч. Щоб показати спокійний та безтурботний настрій, ми додаємо теплі відтінки, а основний синій колір робимо менш насиченим. Ця ілюстрація плавно перетікає в четверту, на якій Мавка, що обіймала Гандзю, перетворилася на березу. Її досі обіймає дівчинка, яка вже заснула навічно, поринувши у свої фантазії. Тут використано світлі кольори, щоб показати, що настав ранок, все увіяно легким туманом, і на травичці крапельки роси. На передньому плані дівчинка, а ліс уходить у туман.

Отже, ми зобразили на ілюстраціях основні події твору, передаючи настрій і характер кожної сцени завдяки підбору кольору, виразам облич персонажів та їх позам.

2.2. Етапи створення ілюстрацій до твору «Мавка» Івана Франка

Процес створення ілюстрації, використовуючи Adobe Photoshop, дуже схожий на процес створення ілюстрації на полотні за допомогою фарб. Adobe Photoshop як інструмент лише полегшує процес малювання та редагування. Ми розділили процес на наступні етапи:

1. Пошукові начерки. На цьому етапі ми зробили декілька начерків для кожної ілюстрації, шукаючи ідеальний ракурс. Всі начерки виконані в графіці; ми шукали основні світлотіньові відношення, не використовуючи

колір, щоб не втратити глибину зображення через некоректне використання кольору.

2. Робота кольором. Намітили основні кольорові плями, створюючи атмосферу, яку хотіли передати в ілюстраціях. У програмі Adobe Photoshop є багато корисних функцій, які допомагали на цьому етапі роботи, такі як: шари, типи накладання шарів, тон/насиченість, криві й так далі. За допомогою цих функцій ми змогли відредагувати кольори, коли обрали не дуже доречні на початку. Ми використали шари, щоб відділити персонажів від фону, так було набагато легше працювати. Скориставшись типом накладання «множення» або «затемнити», з легкістю додали тіні; він зробив колір, яким ми малювали, темнішим і гарно наклався на інші кольори.

3. Деталізація. На цьому етапі ми деталізували риси обличчя, одяг та оточення на наших ілюстраціях, додали текстури. Нам допоміг інструмент "Пластик", завдяки якому ми виправили пропорції та маленькі незначні деталі, які не помітили під час опрацювання минулого етапу. Також скористалися інструментом ласо, щоб вирізати та перемістити деякі елементи на інше місце, замість того щоб повністю перемальовувати їх. Щоб додати текстури, ми скористалися не лише пензлями, а й функцією "стилізація" додавши цікаву текстуру, яку не отримати з пензлями.

4. Узагальнення. На цьому етапі ми надали ілюстраціям завершеного вигляду, щоб вони виглядали цілісно та добре сприймалися глядачем. Перевірили, як ілюстрація виглядає в цілому, трохи відпочили, щоб подивитися на зображення чистим, незамиленим оком. Після відпочинку ми помітили неточності та елементи, які треба виправити, тому використали інструмент пластика; цей інструмент трохи деформує зображення, і таким чином ми прибрати нерівності. Також можна використати функцію мапа градієнтів, щоб накласти на ілюстрацію градієнт та змінити на цьому шарі ефект накладання, щоб в деяких місцях зображення з'явилися цікаві кольорові ефекти. Можна ще накласти на остаточне зображення ефект шуму, тоді ілюстрація буде з цікавою пористою текстурою.

Є сенс зазначити, що для приємного малювання за допомогою графічних редакторів краще мати графічний планшет; він полегшує процес, роблячи його схожим на малювання пензлем чи олівцем. На жаль, з мишкою гарного результату досягти набагато важче, і потрібна велика кількість часу та практики, щоб опанувати техніку цифрового малюнку за допомогою мишки. Adobe Photoshop дає безліч інструментів для створення ілюстрацій. Ми мали можливість налаштовувати прозорість шарів та їх ефекти, накладати текстури, редагувати пензлі під свій смак. Графічний редактор надає можливість частіше помилятися, бо кожну небажану дію ми могли скасувати; також редагувати зображення набагато легше завдяки ласо та пластиці. Цифровий живопис має багато переваг, полегшуючи процес та зменшуючи безлад.

Отже, ми, проаналізувавши функції і інструменти програми Adobe Photoshop, і скориставшись ними, створили серію ілюстрацій.

ВИСНОВКИ

В результаті опрацювання літературних джерел та виконання творчої роботи зроблено такі висновки.

Ми дізналися про витoki образу Мавки та охарактеризували особливості зовнішнього вигляду цих потойбічних створінь. Нявки мають різноманітне походження, кожне джерело описує їх зовнішність по-своєму, подекуди це нехрещені діти, а десь це дівчата, які потерпали від нещасливого кохання. Частіше можна знайти саме негативні описи, де ці створіння постають моторошними потворами, що затягують у трясовину. Але багато художників та письменників зображували їх як позитивний образ. Кожен митець інтерпретує Мавку по-своєму, додає до образу якісь деталі від себе, але містична та загадкова концепція зберігається. Кожна така Мавка унікальна і передає різний настрій глядачеві, вона може бути як доброю, лагідною, так і містичною, відштовхуючою.

Комп'ютерна графіка має великий потенціал, полегшуючи процес і надаючи більше шляхів для творчості. Але важливо пам'ятати, що це лише засіб полегшення; для створення якісних ілюстрацій потрібні знання, які набуваються завдяки навчанню традиційними методами. Ми розглянули переваги використання графічних редакторів у творчому процесі, їх простору бібліотеку інструментів, які допомагають у створенні творчої роботи, такі як: ласо, пластика, гумка, коригування і так далі. Також виявили, що завдяки вище перерахованим інструментам набагато легше редагувати роботу на більш пізніх етапах, що має свої переваги, надаючи змогу довести ілюстрацію до ідеалу.

Таким чином, ми створили три ілюстрації на міфологічну тематику за твором І. Франка "Мавка", використовуючи інструменти програми Adobe Photoshop. Цей практичний досвід дав нам уявлення про потенціал цієї сфери у творчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галайчук В. Українська міфологія. Харків : Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2016. 288 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/ukr0010845.pdf
2. Зуєнко М. Категорія «Міфопоетика» в сучасному літературознавстві. *Філологічні науки*. 18-те вид. Полтава : Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка., 2014. С. 3–9. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4177/1/Zuenko.pdf>
3. Кононенко О. А. Українська міфологія та культурна спадщина. Харків : Фоліо, 2011. 713 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005436>
4. Корній Д. Чарівні істоти українського міфу. Духи природи. Харків : Vivat, 2017. 320 с.
5. Левкович Н. М. Народна демонологія Бойківщини : дис. ... канд. іст. наук / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2010. 236 с.
6. Луцишин О. “Літня казочка” Івана Франка – Психологічна новела “Мавка” (жанрові особливості). *Українське літературознавство*. 86-те вид. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022. С. 222. URL: <http://institutes.lnu.edu.ua/franko/wp-content/uploads/sites/7/2022/07/literaturoznavsno-86.pdf>
7. Мусіхіна Л. Магія гір. Чарівне в житті гуцулів. Тернопіль : Богдан, 2012. 61 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000014524>
8. Мізінкіна О. О. Міфопоетична парадигма казки «Мавка» І. Франка. *Наукові записки*. 2-ге вид. 2024. С. 227–232. (Філологічні науки). URL: <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/432/405>
9. Пономарьов П. Фольклорні джерела «Лісової пісні» Лесі Українки. *Закарпатська Лесіана* : збірник наукових та публіцистичних статей, есе, спогадів, художніх творів, бібліографічних джерел. Ужгород : РІК-У,

2021. С. 288. URL: <https://biblioteka.uz.ua/content/files/E-library/2022/02/Lesiana.pdf>

10. Романова Р. О. М. Трансформація уявлень про лісову демонологію в традиційних віруваннях українців XIX – XX ст. : дис. ... канд. іст. наук / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2019. 264 с. URL: https://scc.knu.ua/upload/iblock/9c5/aref_Romanova%20O.M..pdf

11. Савинська Г. О. Міфологема нявки (мавки) у фольклорі історико-етнографічних регіонів Карпат та її літературна інтерпретація / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2021. 70 с. URL: https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/Mifolohemaniavky-u-folklori-istoryko-etnohrafichnykh-rehioniv-Karpat_Savynska-Anna.pdf

12. Сивачук Н. П. Українська міфологія: хрестоматія. Умань : ВІЗАВІ, 2022. 174 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/16410?mode=full>

13. Скрипка Т. Мавка у творчості Івана Франка і Лесі Українки: типологія чи контактні зв'язки?. *Українське літературознавство*. 50-те вид. Львів : Вища школа, 1988. С. 60–67. URL: <https://www.tskrypka.name/LUkrainka/Mavka.html>

14. Тиховська О. Образ мавки в українській міфології та повісті Докії Гуменної "Небесний змій". *Філологічний дискурс*. 9-те вид. Хмельницький, 2019. С. 168–179. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/32559>

15. Франко І. Мавка. "*«На лоні природи» і інші оповідання*". Львів, 1905. С. 118–125. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=3873>

ДОДАТКИ

Додаток А

Мал. А.1. Форостецький Володимир Васильович "Лісова мавка", 1997 р.

Мал. А.2. Олег Шупляк "Мавка польова (v 2.0)", 2021 р.

Мал. А.3. Олег Шупляк "Мавка лісова", 2021 р.

Мал. А.4. Степан Іванович Чуприна "Мавка", 1915-1998 рр.